

Valtiovarainministeriö

Kokoomus r.p:n lausunto luonnoksesta kuntalain muuttamiseksi

Viite: Lausuntopyyntö VM065:00/2012

Yleisesti

Kokoomus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta kuntalain muuttamiseksi.

Kokoomus pitää tärkeänä kuntalain kokonaisuudistusta osana hallituksen kuntauudistusta, johon liittyvät lisäksi valtionosuuslakuudistus ja kuntarakenneuudistus sekä kiinteästi myös sosiaali- ja terveydenhuoltorakenteen uudistus. Tärkeä osa uudistusta on myös kuntien tehtävien uudistustarpeiden kartoitus sekä kuntien tehtävien vähentämiseen tähtäävien mahdollisuuksien arviointi.

Kokoomuksen mielestä kuntalain uudistuksessa on parannettava edellytyksiä kuntalaisten osallistumiseen ja lähidemokratiaan. Lisäksi uudistuksessa tulee käsitellä valtuuston aseman vahvistaminen ja muiden päätöksentekuelinten rooli, kuntien johtamisjärjestelmä, taloutta ja talouden seurantaa koskevat asiat, omistajaohjausta ja kuntien yhteistoimintaa koskevat periaatteet.

Kuntalain hallituksen esitysluonnokseen on sisällytetty edellä mainittuja Kokoomuksen mielestä tärkeitä asioita. Kokoomus suhtautuu esitysluonnoksen kokonaisuuteen positiivisesti. Joiltain osin uudistukset olisivat kuitenkin voineet olleet rohkeampia luonnoksen sisältämiin uudistuksiin verrattuna.

Kunnan taloudellisen tilanteen seuranta

Kokoomus kannattaa esitysluonnoksen kohtia, jotka koskevat kunnan alijäämän kattamista koskevien säännöksiä tiukentamista ja ulottamista kuntayhtymiin sekä konserninäkökulman vahvistamista kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa. Neljän vuoden määräajan asettaminen alijäämän kattamiseksi on perusteltua, jotta pystytään ehkäisemään uusien alijäämien kumuloituminen taseeseen, mikä johtaisi kunnan talouden tasapainon heikentymiseen.

Talouden kokonaisuuden hallinnan kannalta on perusteltua ulottaa kuntia koskeva alijäämän kattamisvelvollisuus myös kuntayhtymille ja velvoittaa huomioimaan talousarviossa ja -suunnitelmassa koko kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kuntastrategia

Esityksessä ehdotetaan, että jokaisessa kunnassa tulee hyväksyä kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kokoomus kannattaa kunnille asetettavaa velvoitetta kuntastrategian laatimiseen.

Kuntien toimintaa tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja kuntastrategian tarkoituksena tuleekin olla kunnan pitkän aikavälin tavoitteiden asettaminen. Erityisen tärkeä osa kuntastrategiassa tulisi olla talouden suunnittelussa. On tärkeää, että kuntastrategia ohjaa kunnan talouden suunnittelua ja että se on otettava huomioon kunnan talousarviota laadittaessa.

Kuntastrategiassa tulee esitysluonnoksen mukaan huomioida myös palvelujen järjestäminen ja tuottaminen. Kuntastrategiaa laadittaessa kunnilla on mahdollisuus suunnitella palvelujen järjestämistä ja tuottamista pitkällä aikavälillä. Kokoomus kannattaa kuntien palveluiden tuottamisessa monituottajamallia, jossa palveluja tuotetaan yhteistyössä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. Kuntastrategia voi jatkossa olla työkaluna tämänsuuntaiseen kehityksen, jossa kumppanuus yritysten ja kolmannen sektorin kanssa olisi arkipäivää.

Kuntalaisten osallistumisen edellytysten parantamien

Kokoomus kannattaa esityksen kunnan asukkaiden osallistumisoikeutta koskevia ehdotuksia, jotka luovat kunnille nykyistä paremmat edellytykset ottaa huomioon kuntalaisten muuttuneet osallistumisen tarpeet sekä edellytyksiä ottaa käyttöön monipuolisia ja vaikuttavampia osallistumisen keinoja ja tapoja. Kunnan ja kuntalaisen välisen vuorovaikutuksen parantaminen sekä hallinnon avoimuuden ja asiakaslähtöisyyden lisääminen ovat hyviä tavoitteita, joiden saavuttamiseen esitysluonnos tarjoaa mahdollisuuksia.

Kunnat eroavat toisistaan monilta eri osin ja samanlaiset toimintatavat eivät välttämättä sovellu jokaiseen kuntaan. Tästä syystä Kokoomus kannattaa, että esityksen sääntely on tältä osin pääsäännöisesti luonteeltaan mahdollistavaa, eikä kuntia automaattisesti velvoittavaa. Kunnille tulee jäädä riittävä harkintavalta osallistumisen parantamiseen käytettävien keinojen suhteen.

Vaalikelpoisuus kunnanhallitukseen

Kokoomus kannattaa luonnoksen sisältämiä tiukennuksia kunnan ja kuntakonsernin palveluksessa olevan henkilön vaalikelpoisuuteen kunnanhallitukseen. Kunnanhallituksen vastatessa konsernin johtamisesta, konsernijohtamisen näkökulmasta olisi ongelmallista, mikäli sama henkilö olisi vastuullinen sekä konsernijohtossa että valvottavana.

Kuntalaisten vaalikelpoisuus on yksi kuntalaisten ydinoikeuksia, eikä sen rajoittamista voida tehdä kevein perustein. Kuntien päätöksenteon avoimuus ja läpinäkyvyys ovat kuitenkin merkitykseltään niin tärkeitä, että Kokoomuksen mielestä vaalikelpoisuutta kunnanhallitukseen tulisi rajoittaa nyt esitettyä enemmän. Kokoomuksen mielestä kunnan työntekijöiden määrä kunnanhallituksessa ei saisi olla enempää kuin yksi kolmasosa kaikista kunnanhallituksen jäsenistä.

Taru Tujunen
Puoluesihteeri